

leadthrough of operative purchase [4].

Afore-mentioned blanks of legislation are a ponderable problem during documenting of narcocrimes law enforcement authorities by the leadthrough of the indicated measure, confession of proofs, got by an operative purchase impermissible can become as a result, and actions of subjects of operativno-rozshukovoy activity illegal.

Consequently summarizing викладене, can do such generalized conclusion. For today an operativno-rozshukove legislation and improvement needs reformation kriminal'no-procesual'ni norms which are used during documenting of narkozbuvachiv, by the leadthrough of operative purchase.

1. Олексенко В.Г. До питання щодо причин та умов незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. *Оперативно-розшукова діяльність Національної поліції: проблеми теорії та практики*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 17 жовтня. 2020 р.). Дніпро, 2020. С 46-49.

2. Пеньков С.В., Албул С.В., Волошина М.О., Олексенко В.Г. Контрольована та оперативна закупка, контрольована поставка: організація і тактика проведення: навч. посібник Дніпро : ДДУВС, 2021. 172 с.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 12.10.2022).

4. Наказ Генерального прокурора України від 03.12.2012 №4/1гн «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність». – Станом на 13 листопада 2013 року.

Постолов Т.О.,

аспірант

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ КІБЕРПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВИЯВЛЕННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Взаємодія органів досудового розслідування та оперативних підрозділів знаходить своє відображення на різних етапах кримінального судочинства. Але ефективно вона може бути, тільки за умови чітких та своєчасних першочергових заходів при отриманні інформації про злочин. Необхідність такої взаємодії зумовлена, по-перше, спільністю поставленого завдання, направленого на посилення протидії злочинам, від вирішення якого ніхто не повинен стояти осторонь; по-друге, тим, що слідчий, оперативний працівник та працівники інших підрозділів Національної поліції України

мають різні засоби і методи діяльності, використання яких в єдиному комплексі взаємопов'язаних і доповнюючих одне одного цілеспрямованих заходів дозволяє забезпечити більш ефективний і високий рівень розкриття злочинів [1, с. 203].

У процесі виявлення злочинів у сфері інтелектуальної власності, що вчиняються із застосуванням комп'ютерів, систем та комп'ютерних мереж відіграють саме оперативні працівники підрозділів кіберполіції. Взаємодія оперативного працівника зі слідчим у процесі збирання інформації про злочини у сфері інтелектуальної власності в першу чергу здійснюється шляхом взаємних консультацій з метою подальшого планування діяльності як оперативного працівника так і слідчого.

Положеннями Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затвердженої наказом МВС України від 07.07.2017 № 575 визначено перелік відомостей, які повинні містити матеріали оперативного підрозділу, де зафіксовано фактичні дані про кримінальні правопорушення, механізм підготовки, вчинення або приховування яких передбачає використання комп'ютерів, систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку, що направляються до слідчого підрозділу для початку та здійснення досудового розслідування, зокрема:

1) письмове пояснення заявника, в якому зафіксовані відомі заявнику дані про вчинення кримінального правопорушення з відповідними додатками, що містять відомості, які підтверджують його вчинення (роздруківки або скріншоти (програмне фотографування зображення з екрана монітора) вікон програм), а також у разі наявності документи, що підтверджують право власності потерпілого на комп'ютерну інформацію та інформацію, що передається мережами електрозв'язку, чи програмно-технічні засоби;

2) установлені ідентифікаційні дані про використані електронно-обчислювальні машини (комп'ютери), системи та комп'ютерні мережі та мережі електрозв'язку (логін і пароль для доступу до мережі Інтернет, IP-адреса, WEB-адреса, номер абонента мережі електрозв'язку чи номер телефону, за допомогою яких було здійснено такий доступ, тощо) [2].

Але, не заважаю на це, Інструкція не в змозі передбачити усі проблемні питання, які можуть виникнути в процесі виявлення злочинів у сфері інтелектуальної власності оперативними працівниками підрозділів кіберполіції. Тому, на наш погляд, взаємодія між органами досудового розслідування та оперативними підрозділами кіберполіції повинна починатися під час виявлення злочинів у сфері інтелектуальної. Адже саме слідчий по кожному окремому випадку отримання оперативної інформації може надати оперативному працівнику підрозділу кіберполіції поради щодо повноти зібраних матеріалів, розстановки акцентів при її перевірці тощо.

Результати наукових досліджень вчених показали, що до джерел інформації про злочини у сфері інтелектуальної власності можна віднести:

- оперативна інформація;
- заяви правовласників;
- заяви та скарги споживачів про продаж недоброякісної продукції;
- матеріали з інших підрозділів Національної поліції та правоохоронних органів;
- публікації у ЗМІ;
- інформаційні масиви мережі Інтернет [3].

Результати опитування оперативних працівників кіберполіції показали, що в 52 % випадків інформація про злочини у сфері інтелектуальної, які вчинені з використанням комп'ютерів, систем та комп'ютерних мереж надходила в процесі здійснення заходів оперативного (ініціативного) пошуку.

Як показали результати опитування оперативних працівників підрозділів кіберполіції, в процесі пошуку інформації про злочини у сфері інтелектуальної власності останні здійснюють такі заходи оперативного (ініціативного) пошуку:

- інформаційно-аналітичне прогнозування;
- розвідувальне опитування;
- особистий пошук;
- оперативний огляд;
- отримання довідково-аналітичної інформації.

Взагалі саме виявлення фактів розповсюдження об'єктів інтелектуальної власності в мережі Інтернет не є проблемою. Оскільки існують різні пошукові системи, які надають можливість виявляти аудіовізуальну продукцію, програмне забезпечення, книги та інші об'єкти охорони авторського права, що розповсюджуються в інтернеті.

Специфіка виявлення ознак злочинів у сфері інтелектуальної, які вчинені з використанням комп'ютерів, систем та комп'ютерних мереж у першу чергу пов'язана з тим, що оперативні працівники підрозділів кіберполіції не мають певної, заздалегідь визначеної інформації щодо об'єкта оперативного пошуку розповсюдження якого здійснюється з порушенням авторських прав.

Виходячи з основних об'єктів оперативного пошуку пошукові ознаки можна класифікувати наступним чином:

- пошукові ознаки осіб, які становлять оперативний інтерес (особи, які готують або замислюють вчинення злочину; особи, які вчинили злочин; особи, від яких, з урахуванням їх поведінки, можна очікувати вчинення злочинів; злочинці, які переховуються);
- пошукові ознаки події (явища), що становить оперативний інтерес (сліди кримінальної події у зовнішньому середовищі; причини та умови, що

сприяють вчиненню злочинів);

– пошукові ознаки речей матеріального світу, що становлять оперативний інтерес (предмет злочину, знаряддя, засоби вчинення злочину, предмети заборонені у вільному обігу, предмети зі слідами злочину тощо) [4, с. 122].

У свою чергу пошук інформації про злочини у сфері інтелектуальної, які вчинені з використанням комп'ютерів, систем та комп'ютерних мереж здійснюється здебільшого шляхом виявлення саме пошукових ознак події (явища), що становить оперативний інтерес.

Результати дослідження показали, що процес взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів кіберполіції під час виявлення злочинів у сфері інтелектуальної власності в процесі здійснення заходів оперативного (ініціативного) пошуку як правило починається з моменту виявлення ознак вчинення вказаних злочинів оперативним працівником кіберполіції.

Після виявлення вказаних ознак оперативному працівнику доцільно звернутися до слідчого з метою надання юридичної оцінки виявленій події, яка має ознаки злочину у сфері інтелектуальної власності. Після вивчення наявних матеріалів слідчому доречно бути вказати оперативному працівнику на можливу кваліфікацію незаконних дій, а також встановити кваліфікуючі ознаки конкретного злочину, передбаченого нормами Кримінального кодексу України. Після визначення кваліфікуючих ознак доцільно буде встановити обставини, які нададуть можливість встановити факт вчинення або підготовки до вчинення такого злочину. У разі коли виявлені обставини будуть вказувати на факт підготовки до вчинення злочину у сфері інтелектуальної власності доцільно буде провести спільні консультації з приводу подальшої фіксації (документування) дій особи. Зокрема необхідно спільно прийняти рішення щодо необхідності заведення оперативно-розшукової справи з метою оперативно-розшукового документування злочинних намірів особи або реєстрації зібраних матеріалів в Єдиному реєстрі досудових розслідувань і здійснення подальшого документування в межах кримінального провадження.

Виходячи з вище вказаного можна дійти до висновку, що основними формами взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів кіберполіції під час виявлення злочинів у сфері інтелектуальної власності є: взаємні консультації; спільний аналіз інформації; надання порад; спільна юридична оцінка первинної інформації.

1. Обшалов С.В. Теоретичні, правові та праксеологічні основи оперативно-розшукового забезпечення кримінального судочинства : монограф. Дніпро. : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 376 с.

2. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС

України від 07.07.2017 № 575

3. Дараган В.В., Недов Р.С. Організація і тактика виявлення та розслідування злочинів, пов'язаних з порушенням прав інтелектуальної власності з використанням мережі Інтернет. монограф. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 164 с.

4. Погорецький М., Шеломенцев В. Пошукові ознаки об'єктів оперативного пошуку : поняття та сутність. Вісник Академії управління МВС. К., 2010. Вип. № 4. С. 114-122.

Сергійчук К.М.,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Копилов Е.В.,
викладач кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОКУРОРСЬКИЙ НАГЛЯД ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ ПРИ ПРОВЕДЕНІ НС(Р)Д

Кримінально-процесуальні норми, які формують інститут НС(Р)Д, є різновидом слідчих (розшукових) дій. Вони не підлягають розголошенню крім випадків, передбачених КПК України, а також якщо неможливо отримати відомості про кримінальне правопорушення та особу, яка його вчинила в інший спосіб. НС(Р)Д, як складова оновленого законодавства України, є наслідком застосування новітніх практик, отриманих у ході розслідування кримінальних правопорушень, а також при проведенні оперативно-розшукової діяльності, виявленні та фіксації доказів, вирішення інших завдань кримінального провадження правоохоронними органами інших держав. Застосування вказаних норм у практичну діяльність Національної поліції України (далі – НПУ) дає можливість органам досудового розслідування більш ефективно протидіяти злочинності та застосовувати новітні технології, використовувати їх результати як докази в кримінальному провадженні [1, ст. 35-36].

Як відомо, саме прокурор має найбільше повноважень серед суб'єктів, які ведуть процес щодо забезпечення прав людини при провадженні негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НС(Р)Д), оскільки основною його функцією є нагляд за проведенням НС(Р)Д, що полягає у недопущенні порушення встановленої законодавством процесуальної форми, та відповідно до ст. 9 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) є запорукою законності їх проведення. На реалізацію цієї функції